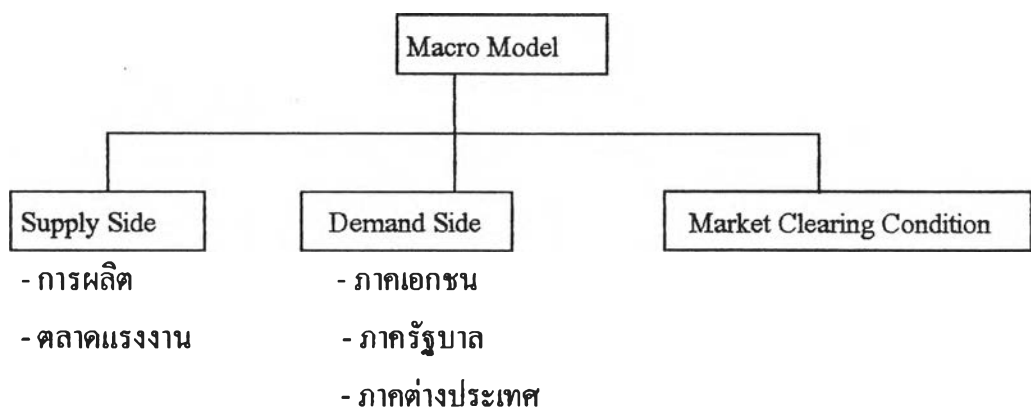

บทที่ 4

แนวคิดและทฤษฎีที่ใช้ในการศึกษา

ในส่วน of แนวคิดที่ใช้จะศึกษาตามแนวคิดของ Mundell-Fleming Approach โดย การศึกษาจะใช้แบบจำลองเศรษฐกิจมหภาค (Macroeconomic Model) เพื่อทำการ Simulation โดย เป็นการศึกษความสัมพันธ์ระหว่างการใช้นโยบายการคลังกับดุลการค้า แบบจำลองนี้มีลักษณะ ตามแบบจำลองของเคนส์ (Keynesian Model) แบบจำลองเศรษฐกิจมหภาค (Macroeconomic Model) จะประกอบไปด้วยส่วนต่างๆ ดังต่อไปนี้

1. ทางด้านอุปทาน (Supply Side)
2. ทางด้านอุปสงค์ (Demand Side)
3. เงื่อนไขกลไกทางการตลาด (market Clearing Condition) เป็นกลไกในการปรับตัว ให้เข้าสู่จุดดุลยภาพ (Equilibrium)

เนื่องจากในงานศึกษานี้เป็นการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการใช้นโยบายการคลังกับ ระบบเศรษฐกิจ โดยเน้นที่ดุลการค้า ดังนั้นในแบบจำลองนี้จึงศึกษาแต่เฉพาะด้านอุปสงค์ (Demand Side) เท่านั้น แบบจำลองจะประกอบไปด้วยสมการพฤติกรรม (Behavioral Equation) ซึ่งอธิบาย ระดับราคา, ผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ (GDP), การเงิน, การคลัง และดุลการค้าของประเทศ หลังจากนั้นก็จะศึกษาผลกระทบเมื่อเกิดการเปลี่ยนแปลงในนโยบายการคลัง ในบทนี้จะ

กล่าวถึงแนวคิดและทฤษฎีที่ใช้ในการสร้างแบบจำลองเศรษฐศาสตร์มหภาค (Macroeconomic Model) โดยจะพิจารณาโครงสร้างของแบบจำลอง เศรษฐศาสตร์มหภาค (Macroeconomic Model) ที่ละส่วนและนำไปเชื่อมโยงประกอบกันเป็นแบบจำลองขนาดย่อที่ใช้ในการวิเคราะห์

4.1 แนวคิดที่ใช้ในการศึกษา

แนวคิดพื้นฐานในการกำหนดความสัมพันธ์ของดุลการค้าในระบบเศรษฐกิจแบบเปิด จะเริ่มจากสมการผลผลิตมวลรวมภายในประเทศ ดังนี้

$$Y = C_p + I_p + G + X - M$$

$$Y = \text{ผลผลิตมวลรวมภายในประเทศ}$$

$$C_p = \text{การบริโภคภาคเอกชน}$$

$$I_p = \text{การลงทุนภาคเอกชน}$$

$$G = \text{รายจ่ายรัฐบาล}$$

$$X = \text{ปริมาณการส่งออก}$$

$$M = \text{ปริมาณการนำเข้า}$$

จัดรูปสมการใหม่ได้ดังนี้

$$Y - C_p - I_p = X - M + G$$

$$Y - C_p - T - I_p = X - M + G - T$$

หลังจากนั้นกำหนดความสัมพันธ์ของตัวแปรดุลการคลัง ดุลการค้า และการออมภาคเอกชน ดังนี้

$$BD = T - G$$

$$TB = X - M$$

$$S_p = Y - T - C_p$$

จัดรูปสมการใหม่จะได้อะไรมาคือการขาดดุลการค้าจะเท่ากับความแตกต่างระหว่างการลงทุนกับการออมภาคเอกชน (Saving-Investment Gap) รวมกับการขาดดุลการคลัง ซึ่งเป็นการอธิบายความสัมพันธ์ของการขาดดุลทั้งดุลการค้าและดุลการคลัง (Twin Deficits Relationship) สามารถเขียนเป็นสมการได้ดังนี้

$$TB = (I_p - S_p) + BD$$

ในส่วนของความสัมพันธ์ระหว่างการใช้จ่ายของรัฐบาลกับดุลบัญชีเดินสะพัด มีแนวคิดที่อธิบายความสัมพันธ์อยู่ 2 แนวคิด แนวคิดแรกเป็นของ Mundell-Fleming Approach มองว่าการขาดดุลของรัฐบาลก่อให้เกิดการขาดดุลบัญชีเดินสะพัด ส่วนแนวคิดที่สองเป็นของ Ricardian Approach มองว่า ไม่มีความสัมพันธ์ระหว่างการใช้จ่ายของรัฐบาลกับดุลบัญชีเดินสะพัด โดยแต่ละแนวคิดมีเนื้อหา ดังนี้

Mundell-Fleming Approach เป็นแนวคิดที่พัฒนามาจากเคนส์ (Keynes) โดยมองว่าผลกระทบของการใช้นโยบายการคลังขึ้นอยู่กับตัวแปรในระบบเศรษฐกิจหลายตัว โดยเฉพาะอย่างยิ่งอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ ในระบบเศรษฐกิจที่มีการใช้อัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศคงที่ การใช้นโยบายการคลังแบบขยายตัวจะก่อให้เกิดการเพิ่มขึ้นของรายได้ประชาชาติและระดับราคา ซึ่งจะส่งผลทำให้อุปสงค์รวมเพิ่มมากขึ้น เมื่อคนมีรายได้เพิ่มมากขึ้นก็จะใช้จ่ายเพิ่มขึ้นด้วย โดยผ่านอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศซึ่งคงที่ ส่งผลให้มีการนำเข้าสินค้าเป็นจำนวนมาก ซึ่งจะทำให้ดุลการค้าเลวลง ในกรณีของอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศแบบลอยตัว เมื่อใช้นโยบายการคลังแบบขยายตัวจะทำให้อัตราดอกเบี้ยภายในประเทศสูงขึ้น ส่งผลให้มีเงินทุนไหลเข้าในประเทศเป็นจำนวนมาก ทำให้ค่าของเงินตราในประเทศแข็งขึ้น หรืออัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศลดลง ส่งผลให้ราคาสินค้าต่างประเทศในสายตาของคนในประเทศถูกขึ้น การนำเข้าก็จะเพิ่มจำนวนมากยิ่งขึ้น ในขณะที่สินค้าออกในสายตาของผู้ซื้อชาวต่างประเทศจะมีราคาสูงขึ้น จึงซื้อสินค้าลดลง ทำให้การส่งออกของประเทศลดลง ส่งผลให้ดุลการค้าเลวลงในที่สุด ดังนั้นความสัมพันธ์ระหว่างดุลการค้ากับดุลงบประมาณ จะมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกัน คือ ถ้ารัฐบาลตั้งงบประมาณแบบขาดดุล (เพิ่มรายจ่ายของรัฐบาล) จะส่งผลทำให้ดุลบัญชีเดินสะพัดขาดดุลด้วย แต่ถ้ารัฐบาลตั้งงบประมาณแบบสมดุลหรือเกินดุล จะส่งผลทำให้ดุลบัญชีเดินสะพัดไม่เปลี่ยนแปลงหรือสามารถที่จะเกิดดุลได้

Ricardian Approach ปฏิเสธความสัมพันธ์ระหว่างการใช้นโยบายการคลังกับดุลบัญชีเดินสะพัด โดยเฉพาะอย่างยิ่งผลของการใช้จ่ายของรัฐบาลต่อดุลบัญชีเดินสะพัด Ricardian ได้อธิบายโดยใช้แบบจำลองวงจรชีวิต (Life-Cycle Model) เป็นสมมุติฐานในการอธิบายพฤติกรรมของผู้นับถือและการใช้จ่ายของรัฐบาล โดยพฤติกรรมกรรมการบริโภคนั้นในช่วงเวลาใดเวลาหนึ่งในวงจรการบริโภคอาจจะเปลี่ยนแปลงได้ เนื่องจากการปรับตัวของการออมเพื่อที่จะชดเชยผลของการใช้นโยบายการคลัง ซึ่งจะส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในช่วงเวลาต่อมา เช่นรัฐบาลเพิ่มรายจ่าย หรือใช้นโยบายการคลังแบบขาดดุล ทำให้รายได้ประชาชาติเพิ่มขึ้น แต่ประชาชนกลับไม่บริโภคเพิ่มขึ้นมากนัก เนื่องจากต้องการเก็บออมเอาไว้เพื่อจ่ายภาษีที่จะเพิ่มขึ้นในอนาคต เนื่องจากเกิดหนีจากการขาดดุลการคลัง ในการอธิบายการใช้จ่ายของรัฐบาล ได้มีการสมมุติให้มูลค่าการใช้จ่ายของรัฐบาลในปัจจุบันเท่ากับมูลค่าภาษีในปัจจุบัน โดยถ้ารัฐบาลไม่เปลี่ยนแปลงมูลค่าการใช้จ่ายในปัจจุบันแล้ว มูลค่าภาษีในปัจจุบันก็จะไม่เปลี่ยนแปลงด้วย การตั้งงบประมาณของรัฐบาลจะเป็นตัวกำหนดการเพิ่มขึ้นของหนี้สาธารณะ ในส่วนของการรองรับการใช้จ่ายงบประมาณแบบขาดดุล ส่งผลให้จำเป็นต้องมีการเพิ่มอัตราภาษีขึ้นในอนาคต เพื่อหารายได้มาชำระหนี้สาธารณะ กล่าวคือ คนรุ่นถัดมาจะเป็นผู้แบกรับภาระหนี้สาธารณะจากคนรุ่นก่อน Ricardian ได้ใช้สมมุติฐาน 2 ข้อนี้ปฏิเสธความสัมพันธ์ระหว่างการขาดดุลของรัฐบาลกับดุลบัญชีเดินสะพัด โดยอธิบายว่าถ้ารัฐบาลลดอัตราภาษีลงในปัจจุบัน จะส่งผลให้มีการบริโภคเพิ่มขึ้นในปัจจุบัน แต่ในอนาคตอัตราภาษีจะต้องเพิ่มขึ้นเพื่อชดเชยรายได้ในปัจจุบัน ดังนั้นการบริโภคในอนาคตจะลดลง เมื่อทุกคนทราบวัฏจักรของการบริโภคและไม่ต้องการที่จะทิ้งภาระให้คนรุ่นหลัง คนรุ่นปัจจุบันก็จะไม่ใช้จ่ายอย่างเต็มที่ แต่จะออมเงินไว้จำนวนหนึ่ง เพื่อที่จะให้คนรุ่นหลังได้ใช้ในการจ่ายภาษีในอัตราที่เพิ่มขึ้น เพื่อชำระหนี้สาธารณะที่คนรุ่นปัจจุบันก่อไว้ โดยไม่ต้องลดระดับการบริโภคของคนรุ่นหลังลง ดังนั้นเมื่อรัฐบาลใช้จ่ายงบประมาณแบบขาดดุลจะทำให้การออมภาครัฐบาลลดลง เนื่องจากรายจ่ายที่สูงกว่ารายได้ ในขณะที่ภาคเอกชนจะมีการออมเพิ่มมากขึ้น ซึ่งจะทำให้การออมของประเทศโดยรวมไม่เปลี่ยนแปลง ผลก็คือจะไม่มีเงินทุนไหลเข้ามาในประเทศและอัตราดอกเบี้ยจะคงที่ ดังนั้นดุลบัญชีเดินสะพัดจะไม่ได้รับผลกระทบจากการใช้จ่ายของรัฐบาล เนื่องจากการออมภาคเอกชนเพียงพอที่จะหลีกเลี่ยงการระดมเงินทุนจากต่างประเทศ นอกจากนี้ในวงจรชีวิตของแต่ละคนจะมีรายได้ตลอดทั้งชีวิตอยู่ค่าหนึ่ง แม้จะมีการลดอัตราภาษีลงในปัจจุบัน แต่ในอนาคตก็จะต้องมีการเพิ่มอัตราภาษี ดังนั้นรายได้ตลอดทั้งชีวิตจะคงที่ ส่งผลให้อุปสงค์รวมคงที่ด้วย ทำให้ไม่ส่งผลกระทบต่อการนำเข้าและการส่งออกของประเทศ สรุปได้ว่าการลดลงของอัตราภาษีโดยไม่มีการเปลี่ยนแปลงระดับการใช้จ่ายของรัฐบาล จะไม่ส่งผลกระทบต่อดุลบัญชีเดินสะพัด

เนื่องจากงานศึกษานี้จะศึกษาความสัมพันธ์ของนโยบายการคลังต่อดุลการค้า ซึ่งเป็นเสมือนตัวแทนของบัญชีเดินสะพัด ดังนั้นการสร้างแบบจำลองจะพิจารณาจากแบบจำลองของเคนส์ (Keynesian) เป็นหลัก เนื่องจากมีแนวคิดที่สอดคล้องกับแนวคิดในเรื่อง Twin Deficits ประกอบกับงานศึกษาในอดีต เช่น Summer (1986) Bartoli (1989) และ Abell (1990) พบว่าดุลงบประมาณกับดุลบัญชีเดินสะพัด มีความสัมพันธ์ที่มีนัยสำคัญต่อกัน ดังนั้นงานศึกษานี้จึงเป็นการทดสอบความสัมพันธ์แบบ Twin Deficits กรณีของประเทศไทย

4.2 ทฤษฎีที่ใช้ในการศึกษาด้านอุปสงค์ (Demand Side)

4.2.1 ภาคเอกชน (Private Sector)

4.2.1.1 การบริโภคภาคเอกชน (Private Consumption)

ทฤษฎีเกี่ยวกับด้านการบริโภค (consumption) ที่ใช้เป็นแนวคิดประกอบด้วยสมมติฐานรายได้สัมบูรณ์ (Absolute Income Hypothesis) ซึ่งตามแนวคิดของ John Maynard Keynes ได้อธิบายทฤษฎีการบริโภคโดยมีสมมติฐานที่ได้รับการยอมรับอย่างกว้างขวาง กล่าวคือ การบริโภคที่เกิดขึ้นในงวดเวลาใดจะมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับระดับรายได้สัมบูรณ์ (Absolute Income) ภายหลังจากหักภาษีแล้วในงวดเวลาเดียวกัน สามารถเขียนเป็นสมการได้ดังนี้

$$CHH_t = a + b DY_t^p, \quad (0 < b < 1)$$

$$DY_t^p = Y_t^p - T$$

นำ DY_t^p , หาดลบออกจะได้

$$CHH_t / DY_t^p = a / DY_t^p + b$$

$$CHH_t / DY_t^p = \text{ความโน้มเอียงเฉลี่ยในการบริโภค (APC)}$$

$$CHH_t = \text{การบริโภคภาคเอกชน}$$

$$DY_t^p = \text{รายได้ที่สามารถใช้จ่ายได้จริง}$$

$$T = \text{ภาษี}$$

โดยปกติถ้าครัวเรือนมีงบประมาณรายได้ต่ำ จะมีรายจ่ายในการบริโภคสูงกว่าระดับรายได้ (ค่า APC สูง) แต่ถ้าครัวเรือนที่มีงบประมาณรายได้สูงรายจ่ายในการบริโภคจะต่ำกว่าระดับรายได้ (APC ต่ำ) ดังนั้นการสูงขึ้นของระดับรายได้จะมีผลทำให้ CHH_t / DY_t หรือ APC ต่ำลง ซึ่งในงานศึกษานี้จะศึกษาในช่วงที่ถึงแม้ APC จะต่ำลง แต่ก็ยังมีค่าสูงกว่าค่า b ซึ่งก็คือความโน้มเอียงหน่วยสุดท้ายในการบริโภค (MPC) ซึ่งเป็นผลที่เกิดขึ้นในระยะสั้น แต่ในระยะยาวแล้ว Simon Kutznets (1946) พบว่า APC สามารถจะเท่ากับ MPC ได้ โดยในระยะยาว ค่า APC จะไม่ลดลง แม้ว่าระดับรายได้จะสูงขึ้นก็ตาม ดังนั้น $APC = MPC$ อย่างไรก็ตามงานศึกษานี้เป็นการศึกษาผลกระทบที่เกิดขึ้นในระยะสั้น ดังนั้นจึงทำการศึกษาเฉพาะในช่วงที่ APC สูงกว่า MPC ทำให้สามารถสรุปผลในระยะสั้นได้ว่า การบริโภคจะมีความสัมพันธ์กับรายได้ในทิศทางเดียวกัน แต่เป็นความสัมพันธ์ที่ไม่ได้สัดส่วนกัน (Nonproportional Relationship) คือ เมื่อรายได้สูงขึ้น ค่า APC จะมากกว่า MPC แม้ว่าค่า APC จะลดลงก็ตาม และ MPC มีค่าสูงกว่าศูนย์แต่น้อยกว่าหนึ่งเสมอ เนื่องจากเมื่อรายได้เพิ่มขึ้น ปริมาณการบริโภคจะต้องเพิ่มขึ้น แต่การเพิ่มขึ้นของปริมาณการบริโภคจะต้องน้อยกว่ารายได้เสมอ

แนวคิดดังกล่าวข้างต้นเป็นแนวคิดส่วนบุคคล (Individual) ดังนั้นเมื่อขยายเป็นระดับประเทศแล้ว ตัวแปรต่างๆ ก็จะเปลี่ยนเป็นระดับประเทศด้วย เช่นการบริโภคส่วนบุคคลก็จะเปลี่ยนเป็นการบริโภคภาคเอกชนโดยรวม ระดับรายได้จะเปลี่ยนเป็นรายได้ประชาชาติ ในส่วนของภาษีก็จะเปลี่ยนเป็นรายรับทั้งหมดของรัฐบาลแทน ซึ่งสามารถสรุปเป็นฟังก์ชันได้ดังนี้

$$CHH_t = f(DY_t)$$

$$DY_t = Y_t - GR_t$$

$$DY_t = \text{รายได้ที่สามารถใช้จ่ายได้จริง}$$

$$Y_t = \text{รายได้ประชาชาติที่แท้จริง}$$

$$GR_t = \text{รายรับทั้งหมดของรัฐบาล}$$

ทฤษฎีต่อมาที่ใช้ในการวิเคราะห์ คือ สมมติฐานรายได้ถาวร (Permanent Income Hypothesis) ของ Milton Friedman (1957) ซึ่งอธิบายการบริโภคในระยะยาวได้ โดยการบริโภคของบุคคลจะขึ้นอยู่กับรายได้ถาวร ในสัดส่วนที่คงที่ เนื่องจากบุคคลมีความต้องการบริโภคอยู่อย่างสม่ำเสมอ ซึ่งสามารถเขียนเป็นสมการได้ดังนี้

$$CHH_t = k * (Y_t)$$

CHH_t = การบริโภคที่แท้จริง ณ. ช่วงเวลา t

Y_t = รายได้ที่ถาวร

k = ความโน้มเอียงของการบริโภคเฉลี่ย (Average Propensity to Consumption)

รายได้ถาวรในช่วงเวลาใดจะเป็นฟังก์ชันกับรายได้ถาวรในอดีต และส่วนเปลี่ยนแปลงของรายได้ นั่นคือ

$$Y_t = Y_{t-1} + a(Y_t - Y_{t-1}) \quad (0 < a < 1)$$

แทนค่า Y_t ในสมการการบริโภคจะได้

$$CHH_t = k [Y_{t-1} + a(Y_t - Y_{t-1})]$$

$$CHH_t = k(1 - a)Y_{t-1} + kaY_t$$

ซึ่งสามารถเขียนเป็นฟังก์ชันได้ดังนี้

$$CHH_t = f(Y_t, Y_{t-1})$$

ดังนั้นจะได้ฟังก์ชันการบริโภคภาคเอกชนในแบบจำลอง ตามสมมติฐานของรายได้ถาวรและรายได้ถาวร โดยอุปสงค์ของการบริโภคภาคเอกชนจะขึ้นอยู่กับรายได้ที่สามารถใช้จ่ายได้จริงที่แท้จริง (Real Disposable Income) และรายได้ที่สามารถใช้จ่ายได้จริงที่แท้จริงในช่วงเวลา ก่อน โดยที่การบริโภคต่อบุคคลของภาคเอกชนมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกับรายได้ที่สามารถใช้จ่ายได้จริง และรายได้ที่สามารถใช้จ่ายได้จริงในช่วงเวลา ก่อน ดังนี้

$$CHH_t = f(DY_t, DY_{t-1})$$

เนื่องจากงานศึกษานี้จะศึกษาถึงค่าความยืดหยุ่นซึ่งจะนำมาใช้เพื่อดูการปรับตัวและขนาดของผลกระทบที่เกิดขึ้น และข้อมูลมีลักษณะเป็นเส้นโค้งมากกว่าเส้นตรง ดังนั้นจึงกำหนดให้สมการอยู่ในรูปของ Log ดังนี้

$$\log(\text{CHH})_t = a_1 + b_1 \log(\text{DY})_t + c_1 \log(\text{DY})_{t-1}$$

4.2.1.2 การลงทุนภาคเอกชน (Private Investment)

ทฤษฎีเกี่ยวกับด้านการลงทุน (Investment) ที่ใช้เป็นแนวคิดประกอบด้วยทฤษฎีตัวเร่งอย่างง่าย (The Accelerator Model) เป็นแนวคิดของ J.M. Clark (1937) โดยพยายามดูความสัมพันธ์ระหว่างทุนกับการลงทุนซึ่งสามารถเขียนเป็นสมการได้ว่า

$$K_t^* = aY_t$$

$$K_t^* = \text{ทุนที่ต้องการ}$$

$$a = \text{สัดส่วนของทุนต่อผลผลิตที่ต้องการ}$$

เนื่องจากการลงทุนรวมในขณะใดขณะหนึ่งหมายถึง ค่าที่แตกต่างกันระหว่าง สต็อกของทุนที่ต้องการ กับสต็อกของทุนที่มีอยู่แล้ว หรือที่เกิดขึ้นจริงบวกด้วยค่าเสื่อมราคาของทุน

$$IHH_t = K_t^* - K_{t-1}(1-\delta)$$

$$IHH_t = K_t^* - K_{t-1} + \delta K_{t-1}$$

$$IHH_t = \text{การลงทุนรวม}$$

$$\delta = \text{อัตราค่าเสื่อมของทุน}$$

จากนั้นถ้าให้ $K_t^* = K_t$ ฉะนั้นเมื่อสิ้นสุดเวลาที่ t สต็อกของทุนที่ต้องการหรือที่มีอยู่ในขณะนั้น จะเท่ากับสต็อกของทุนในงวดที่แล้วลบด้วยค่าเสื่อมของทุนและบวกด้วยการลงทุน

$$K_t = K_{t-1}(1-\delta) + IHH_t$$

ในกรณีที่โครงการลงทุนสามารถเสร็จสิ้นภายในช่วงเวลาเดียวกัน ค่าของ K_t จะเท่ากับ K_t^* ดังนั้นเราสามารถเขียนสมการใหม่ได้ว่า

$$K_t = aY_t$$

$$IHH_t = K_t^* - K_{t-1}^* + \delta K_{t-1}$$

$$K_t^* - K_{t-1}^* = \text{การลงทุนสุทธิ}$$

สามารถจัดรูปใหม่ได้ดังนี้

$$I_t = a(Y_t - Y_{t-1}) + \delta K_{t-1}$$

สมการการลงทุนซึ่งถูกกำหนดอยู่ในข้อสมมุติฐาน “ตัวเร่ง” (Accelerator Hypothesis) จะอธิบายถึงรายได้เป็นตัวกระตุ้นการลงทุนของภาคเอกชน ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในรูปของตัวทวีคูณ (Multiplier)

$$I_t = k \Delta Y_t$$

กำหนดให้ $\Delta Y_t = (Y_t - Y_{t-1})$

ดังนั้นสามารถสรุปเป็นฟังก์ชันได้ดังนี้

$$IHH_t = f(\Delta Y_t, K_{t-1})$$

ทฤษฎีต่อมาที่ใช้ในการศึกษาคือ ทฤษฎีตัวเร่งที่สมบูรณ์ของ Chenery and Goodwin ซึ่งสมมุติให้ส่วนแตกต่างใน desire และ actual ของ capital stock สามารถกำจัดภายในระยะเวลาหนึ่งซึ่งอาจจะมากกว่าหรือน้อยกว่า 1 period

$$K_t - K_{t-1} = \beta (K_t^* - K_{t-1})$$

$$\beta = \text{adjustment coefficient}$$

แทนค่า $K'_t = \alpha Y_t$ ลงในสมการ

$$I_{nt} = \alpha \beta Y_t - \beta K_{t-1}$$

I_{nt} = การลงทุนสุทธิ

จึงสามารถสรุปได้ว่าการลงทุนสุทธิในปีใดขึ้นอยู่กับผลผลิตในปีนั้นและมูลค่าการสะสมทุนในปีก่อน โดยค่า α คือ K/Y และ ค่า β คือการปรับตัวระหว่าง actual กับ desire ซึ่งสามารถเขียนเป็นฟังก์ชันได้ดังนี้

$$I_{nt} = f(Y_t, K_{t-1})$$

เพราะฉะนั้นจะได้ฟังก์ชันการลงทุนภาคเอกชนในแบบจำลอง โดยการลงทุนที่แท้จริงจะขึ้นอยู่กับรายได้ที่สามารถใช้จ่ายได้จริงที่แท้จริง (Real Disposable Income) , มูลค่าการสะสมทุนที่แท้จริง (Capital stock) ในปีช่วงเวลาก่อน และค่าเสื่อมราคาของทุน แต่เนื่องจากทุนในประเทศไทยจะเป็นอาคาร โรงงาน โครงสร้างพื้นฐาน และเครื่องจักรที่มีอายุการใช้งานยาวนาน ดังนั้นอัตราค่าเสื่อมราคาจึงต่ำประมาณ 3-5 % ต่อปี เนื่องจากอัตราค่าเสื่อมราคาของทุนเป็นค่าที่ค่อนข้างคงที่ ดังนั้นจึงมีความสามารถในการอธิบายสมการการลงทุนต่ำ และสามารถตัดออกจากสมการได้ การลงทุนภาคเอกชนที่แท้จริงจะขึ้นอยู่กับรายได้ที่สามารถใช้จ่ายได้จริงที่แท้จริง และมูลค่าการสะสมทุนที่แท้จริงในช่วงเวลาก่อน เนื่องจากงานศึกษานี้จะศึกษาถึงค่าความยืดหยุ่นซึ่งจะนำมาใช้เพื่อดูการปรับตัวและขนาดของผลกระทบที่เกิดขึ้น และข้อมูลมีลักษณะเป็นเส้นโค้งมากกว่าเส้นตรง ดังนั้นจึงกำหนดให้สมการอยู่ในรูปของ Log ดังนี้

$$\log (IHH)_t = a_2 + b_2 \log (DY)_t + c_2 \log (K)_{t-1}$$

IHH_t = การลงทุนที่แท้จริงของภาคเอกชน

K_{t-1} = มูลค่าการสะสมทุนที่แท้จริงในช่วงเวลาก่อน

4.2.2 ภาครัฐบาล (Government Sector)

4.2.2.1 รายจ่ายรัฐบาล (Government Expenditure)

โดยปกติรายจ่ายรัฐบาลจะขึ้นอยู่กับรายได้ประชาชาติและนโยบายการคลังของรัฐบาล ถ้ารัฐบาลต้องการให้ระบบเศรษฐกิจเกิดการขยายตัวก็จะเพิ่มรายจ่ายรัฐบาลขึ้น เพื่อกระตุ้นภาวะเศรษฐกิจของประเทศ แต่ถ้าวรัฐบาลต้องการให้ระบบเศรษฐกิจชะลอตัวลง ก็จะลดรายจ่ายรัฐบาลลง นอกจากนี้รายจ่ายรัฐบาลยังแบ่งได้เป็น รายจ่ายประจำ (Current Expenditure) และรายจ่ายเพื่อการลงทุน (Capital Expenditure) ซึ่งรายจ่ายทั้งสองประเภทจะมีความสัมพันธ์กับรายได้ประชาชาติที่แท้จริง คือเมื่อรายได้ประชาชาติที่แท้จริงเพิ่มสูงขึ้น รายจ่ายรัฐบาลก็จะเพิ่มสูงขึ้นด้วย โดยเฉพาะอย่างยิ่งรายจ่ายประจำ เนื่องจากส่วนใหญ่เป็นเงินเดือนและเบี้ยเลี้ยงของข้าราชการซึ่งเพิ่มขึ้นทุกปี ทำให้รัฐบาลไม่สามารถเพิ่มหรือลดรายจ่ายตัวนี้ได้มากนัก ในส่วนของรายจ่ายเพื่อการลงทุนจะแปรผันตามรายได้ประชาชาติที่แท้จริงน้อยกว่ารายจ่ายประจำ เนื่องจากจะต้องคำนึงถึงรายรับรัฐบาลที่จะนำมาใช้จ่ายด้วย รัฐบาลจะใช้จ่ายในการลงทุนมากเท่าไรนั้น ขึ้นอยู่กับรายรับรัฐบาล หรือการจัดสรรงบประมาณว่าจะใช้งบประมาณแบบใด ดังนั้นรายจ่ายเพื่อการลงทุนจึงเป็นรายจ่ายที่ผันแปรตามนโยบายของรัฐบาลมากกว่ารายจ่ายประจำ ในงานศึกษานี้จะศึกษาผลกระทบของนโยบายการคลังโดยผ่านทางรายจ่ายรัฐบาล ซึ่งเป็นการศึกษาผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงรายจ่ายรัฐบาลต่อระบบเศรษฐกิจ ดังนั้นจึงกำหนดให้รายจ่ายรัฐบาลเป็นตัวแปรภายนอก (Exogenous Variable)

4.2.2.2 รายรับรัฐบาล (Government Revenue)

ในส่วนนี้จะศึกษาสมการรายรับรัฐบาล โดยการพัฒนาแบบจำลองงบประมาณของรัฐบาล เพื่อที่จะวิเคราะห์ผลจากการใช้นโยบายการคลัง โดยกำหนดให้รายรับรัฐบาลมาจากภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา , ภาษีเงินได้นิติบุคคล , ภาษีการค้า , ภาษีการนำเข้า , ภาษีสรรพสามิต และรายได้อื่นๆ โดยรายได้จากภาษีการส่งออกและรายได้จากภาษีอื่นๆ รวมทั้งรายได้จากแหล่งอื่นๆ ที่ไม่ใช่ภาษีจะรวมอยู่ในรายได้อื่นๆ เนื่องจากรายรับรัฐบาลที่จัดเก็บได้ ส่วนใหญ่จะมาจากภาษีอากรประมาณร้อยละ 90 และรายรับรัฐบาลจะมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับสภาวะเศรษฐกิจซึ่งสามารถวัดได้โดยใช้รายได้ประชาชาติ ถ้าหารายได้ประชาชาติที่เป็นตัวเงิน (Nominal Income) มีขนาดเพิ่มขึ้นก็จะทำให้รายรับรัฐบาลที่เป็นตัวเงินเพิ่มขึ้นด้วย ดังนั้นจะกำหนดให้รายรับรัฐบาลที่เป็นตัวเงินใน

ระดับที่ต้องการ (The Desired Demand for Nominal Government Revenue Balance) ขึ้นอยู่กับ รายได้ประชาชาติที่เป็นตัวเงิน โดยสามารถเขียนเป็นสมการได้ดังนี้

$$\log GR^*_t = \alpha_1 + \beta_1 \log (Y^*P)_t$$

ในส่วนของการเปลี่ยนแปลงทางด้านรายรับรัฐบาลที่เป็นตัวเงินที่เกิดขึ้น (The Actual Stock of Nominal Government Revenue Balance) ในระหว่างปี จะถูกสมมติให้มีการปรับตัวเป็น สัดส่วนระหว่างความแตกต่างของรายรับรัฐบาลที่เป็นตัวเงินในระดับที่ต้องการ (GR*) กับรายรับ รัฐบาลที่เกิดขึ้นจริงในช่วงเวลาก่อน

$$\log GR_t - \log GR_{t-1} = \partial (\log GR^*_t - \log GR_{t-1})$$

$$\partial = \text{สัมประสิทธิ์การปรับตัวของรายรับรัฐบาลที่เป็นตัวเงิน } (0 < \partial < 1)$$

ดังนั้นรายรับรัฐบาลที่เป็นตัวเงินที่เกิดขึ้น (Actual Government Revenue for Nominal Balance) จะเท่ากับผลรวมของรายรับรัฐบาลที่เกิดขึ้นจริงในช่วงเวลาก่อนกับรายรับรัฐบาลที่เป็น ตัวเงินในระดับที่ต้องการ (GR*) ในปัจจุบัน

$$\log GR_t = \partial \log GR^*_t + (1 - \partial) \log GR_{t-1}$$

$$\log GR_t = \partial \alpha_1 + \partial \beta_1 \log (Y^*P)_t + (1 - \partial) \log GR_{t-1}$$

หรือจัดรูปใหม่ซึ่งจะได้สมการรายรับรัฐบาล (Government Revenue Equation) ดังนี้

$$\log GR_t = a_1 + b_1 \log (Y^*P)_t + c_1 \log GR_{t-1}$$

$$b_1 > 0, c_1 > 0$$

เนื่องจากรายรับรัฐบาลทั้งหมดจะเท่ากับรายรับจากภาษีอากรต่างๆ ดังนั้นสามารถ เขียนแยกประเภทของภาษีต่างๆ ได้ดังนี้

$$GR_t = PT_t + CT_t + BUST_t + TM_t + SST_t + OTH_t$$

ซึ่งจะได้สมการรายรับจากภาษีอากรต่างๆ ดังนี้

$$\log (PT)_t = a_5 + b_5 \log (Y*P)_t + c_5 \log (PT)_{t-1}$$

$$\log (CT)_t = a_6 + b_6 \log (Y*P)_t + c_6 \log (CT)_{t-1}$$

$$\log (BUST)_t = a_7 + b_7 \log (CHH*P)_t + c_7 \log (BUST)_{t-1}$$

$$\log (TM)_t = a_8 + b_8 \log (IMP*PRM)_t + c_8 \log (TM)_{t-1}$$

$$\log (SST)_t = a_9 + b_9 \log (CHH*P)_t + c_9 \log (SST)_{t-1}$$

$$\log (OTH)_t = a_{10} + b_{10} \log (Y*P)_t$$

$$PT_t = \text{ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา}$$

$$CT_t = \text{ภาษีเงินได้นิติบุคคล}$$

$$BUST_t = \text{ภาษีการค้า (รวม VAT)}$$

$$TM_t = \text{ภาษีการนำเข้า}$$

$$SST_t = \text{ภาษีสรรพสามิต}$$

$$OTH_t = \text{ภาษีอื่นๆ รวมกับรายได้จากแหล่งอื่นๆ ที่ไม่ใช่จากภาษี}$$

$$CHH_t = \text{การบริโภคภาคเอกชน}$$

$$IMP_t = \text{อุปสงค์การนำเข้าสินค้า}$$

$$GR_t = \text{รายรับทั้งหมดของรัฐบาล}$$

การศึกษาโดยแบ่งแยกตามแหล่งรายได้ที่สำคัญของรัฐบาล จะมีประสิทธิภาพมากกว่าการศึกษาโดยรวมรายรับรัฐบาลเป็นสมการเดียว การแบ่งตามแหล่งรายได้ที่สำคัญของรัฐบาล จะทำให้ทราบผลกระทบที่เกิดขึ้นอย่างชัดเจนต่อตัวแปรต่างๆ และไม่เกิดความซ้ำซ้อนในตัวสมการอีกด้วย การที่นำรายได้จากแหล่งต่างๆ มารวมกันเป็นสมการเดียว จะทำให้เกิดปัญหาการบิดเบือนในการรวม (Problem of Aggregation Bias) ซึ่งถ้าแบ่งแยกแหล่งที่มาของรายได้อย่างชัดเจนแล้วก็จะเป็นการแก้ปัญหาดังกล่าว สำหรับภาษีการค้าซึ่งเป็นภาษีที่จัดเก็บจากการขายสินค้าและบริการ ในปัจจุบันประเทศไทยเปลี่ยนมาใช้ภาษีมูลค่าเพิ่ม (VAT) แทน เพื่อลดความซ้ำซ้อนและเพิ่มความสะดวกในการจัดเก็บ นอกจากนี้ยังมีภาษีการนำเข้า ภาษีสรรพสามิตและรายได้อื่นๆ

4.2.3 ราคต่างประเทศ

4.2.3.1 อุปสงค์การนำเข้า (Demand for Imports)

การที่ประเทศจะนำเข้าสินค้าจากต่างประเทศมากน้อยเท่าใด ขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายตัว เช่น อุปสงค์ของคนในประเทศที่มีต่อสินค้าต่างประเทศ อัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ ระดับราคาสินค้าทั้งในประเทศและนอกประเทศ และนโยบายการค้าของประเทศ เป็นต้น ถ้าประชาชนของประเทศมีอุปสงค์ต่อสินค้าต่างประเทศค่อนข้างสูง ซึ่งอาจจะเนื่องมาจากระดับรายได้ประชาชาติสูงขึ้น หรือรายได้ที่สามารถใช้จ่ายได้จริงสูงขึ้น อัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศเพิ่มสูงขึ้น ทำให้สามารถซื้อสินค้าต่างประเทศจำนวนเท่าเดิม โดยจ่ายเงินน้อยลง หรือระดับราคาสินค้าต่างประเทศเทียบกับราคาสินค้าในประเทศมีแนวโน้มลดลง และนโยบายการค้าของประเทศค่อนข้างเป็นนโยบายการค้าเสรี เหล่านี้จะมีผลทำให้ประเทศนำเข้าสินค้าค่อนข้างสูง ทำให้อุปสงค์การนำเข้าเพิ่มสูงขึ้น อย่างไรก็ตามในงานศึกษานี้จะสมมุติให้นโยบายการคลังของประเทศคงที่ ดังนั้นอุปสงค์การนำเข้าจะมีความสัมพันธ์กับตัวแปรที่สำคัญ 3 ตัวคือ รายได้ประชาชาติที่แท้จริง ราคาสินค้าต่างประเทศเทียบกับราคาสินค้าในประเทศ และอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ ซึ่งสามารถเขียนเป็นฟังก์ชันได้ดังนี้

$$IMP_t = f(Y_t, P_t^f/P_t, EX_t)$$

$$IMP_t = \text{อุปสงค์การนำเข้าสินค้า}$$

$$P_t = \text{ราคาสินค้าภายในประเทศ}$$

$$P_t^f = \text{ราคาสินค้าภายนอกประเทศ}$$

$$EX_t = \text{อัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ}$$

$$Y_t = \text{รายได้ประชาชาติที่แท้จริง}$$

เนื่องจากอุปสงค์การนำเข้ามีการเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2530 เป็นต้นมา ดังนั้นในการศึกษาจึงเพิ่มตัวแปรหุ่น (Dummy Variable) เพื่อจับการเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วในช่วงปี พ.ศ. 2530-2539 โดยกำหนดให้ $D_t = 1$ ส่วนช่วงก่อนปี พ.ศ. 2530 กำหนดให้ $D_t = 0$ สามารถนำมาเขียนเป็นสมการได้ดังนี้

$$\log(\text{IMP})_t = a_{11} + b_{11} \log(Y)_t + c_{11} \log(\text{EX})_t + d_{11} \log(\text{PRM}/P)_t + e_{11} D_t$$

$$b_{11} > 0, \quad c_{11} < 0, \quad d_{11} < 0,$$

รายได้ประชาชาติที่แท้จริง (Real Income) จะมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับอุปสงค์การนำเข้า ในขณะที่ราคาสินค้าต่างประเทศเทียบกับราคาสินค้าในประเทศ และอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ (Exchange Rate) จะมีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้ามกับอุปสงค์การนำเข้า (Import Demand) ในการศึกษาจะใช้ดัชนีราคาสินค้านำเข้า (PRM_t) เป็นตัวแทนของราคาสินค้าต่างประเทศ (P^f)

4.2.3.2 อุปสงค์การส่งออก (Demand for Exports)

การที่ประเทศจะสามารถส่งสินค้าออกไปจำหน่ายในต่างประเทศได้มากน้อยแค่ไหนขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายประการ ได้แก่ อุปสงค์ของผู้ซื้อในต่างประเทศ อัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ ระดับราคาสินค้าในประเทศ ปริมาณการผลิตภายในประเทศ นโยบายการค้าของประเทศ และนโยบายการค้าของต่างประเทศ เป็นต้น ถ้าผู้ซื้อในต่างประเทศมีอุปสงค์ต่อสินค้าของประเทศสูง ระดับราคาในประเทศค่อนข้างต่ำ ปริมาณการผลิตภายในประเทศมีมากเกินความต้องการบริโภคในประเทศ นโยบายการค้าของประเทศส่งเสริมการส่งออก และนโยบายการค้าของต่างประเทศไม่กีดกันการนำเข้า เหล่านี้จะมีผลทำให้ประเทศสามารถส่งออกไปขายต่างประเทศได้มาก ทำให้มูลค่าสินค้าออกสูงตามไปด้วย อย่างไรก็ตามในแบบจำลองนี้จะกำหนดให้ปริมาณการส่งออกเป็นตัวแปรภายนอก (Exogenous Variable) เนื่องจากปัจจัยส่วนใหญ่ที่กำหนดอุปสงค์การส่งออกเป็นปัจจัยจากภายนอกประเทศ

4.2.4 การกำหนดราคา (Determination of Price)

สมการระดับราคาจะหามาจากสมการความต้องการถือเงินที่แท้จริง (Demand for Real Money Balance) โดยจะใช้ปริมาณเงินในความหมายที่กว้าง (Broadly Defined) ทฤษฎีที่ใช้ในการหาสมการความต้องการถือเงิน เพื่อนำมาสร้างเป็นสมการระดับราคาจะมาจากแนวคิดของเคนส์ (Keynesian) โดยมีแนวคิดที่ว่า เงินมิได้มีบทบาทเป็นเพียงสื่อกลางของการแลกเปลี่ยนเท่านั้น แต่เงินมีบทบาทในฐานะเป็นสินทรัพย์ (Asset) ชนิดหนึ่งด้วย นอกเหนือจากสินทรัพย์อื่นๆ ซึ่งเคนส์หมายถึงหลักทรัพย์ซึ่งได้แก่ หุ้นกู้ หรือพันธบัตรประชาชนจะต้องเลือกระหว่างการถือเงินหรือการถือ

พันธบัตร และปัจจัยสำคัญที่มีอิทธิพลต่อการเลือก ก็คือระดับรายได้และอัตราดอกเบี้ย ถ้ากำหนดให้ระดับรายได้คงที่ ความต้องการถือเงินของประชาชนจะมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับอัตราดอกเบี้ย ดังนั้น สำนัก Keynesian จึงเห็นว่าอัตราดอกเบี้ยเป็นผลตอบแทนจากการเสียดุลสภาพคล่องสำหรับระยะเวลาหนึ่ง ซึ่งทฤษฎีความต้องการถือเงินของสำนักนี้จึงมีชื่อว่า ทฤษฎีความพอใจสภาพคล่อง (liquidity preference theory) ดังนั้นสามารถเขียนฟังก์ชันความต้องการถือเงินได้ดังนี้

$$M_t = m(Y_t, R_t)$$

$$R_t = \text{อัตราดอกเบี้ย}$$

ประเทศที่กำลังพัฒนาส่วนใหญ่แล้ว ตลาดทางการเงินยังมิได้รับการพัฒนาให้อยู่ในระดับที่ประชาชนจะสามารถใช้เป็นทางเลือกแทนการถือเงินได้ ประเทศไทยก็เช่นเดียวกัน ตลาดหลักทรัพย์ยังอยู่ในวงแคบ การถือเงินของประชาชนโดยทั่วไปจะเป็นไปในลักษณะการเปรียบเทียบกับต้นทุนค่าเสียโอกาสในการถือเงิน ซึ่งก็คืออัตราผลตอบแทนจากการถือทรัพย์สินหรือสินค้า ซึ่งมักจะใช้การคาดคะเนอัตราการเพิ่มขึ้นของระดับราคาสินค้ามาเป็นปัจจัยในการประกอบการตัดสินใจแทนอัตราผลตอบแทนจากการถือสินทรัพย์ทางการเงิน ดังนั้นในการศึกษาจะใช้อัตราเงินเฟ้อที่คาดคะเน (Expected Rate of Inflation) ในการอธิบายความต้องการถือเงินที่แท้จริง (Demand for Real Money Balance) และใช้ปี พ. ศ. 2533 เป็นปีฐาน

จากแนวคิดของเคนส์กำหนดให้ความต้องการถือเงินที่แท้จริงในระดับที่ต้องการ (The Desired Demand for Real Balance) ขึ้นอยู่กับรายได้ที่แท้จริงและอัตราเงินเฟ้อที่คาดคะเนดังนี้

$$\log(M^*/P)_t = \alpha_1 + \beta_1 \log(Y)_t + \gamma_1 \pi_t$$

ในส่วนของ การเปลี่ยนแปลงทางด้านปริมาณเงินที่แท้จริงที่เกิดขึ้น (The Actual Stock of Real Money Balance) ในระหว่างปี จะถูกสมมุติให้มีการปรับตัวเป็นสัดส่วนระหว่างความแตกต่างของความต้องการถือเงินที่แท้จริงในระดับที่ต้องการ (M^*/P) กับปริมาณเงินที่แท้จริงในช่วงเวลา ก่อน

$$\log(M/P)_t - \log(M/P)_{t-1} = \Upsilon (\log(M^*/P)_t - \log(M^*/P)_{t-1})$$

Y = สัมประสิทธิ์การปรับตัวของปริมาณเงินที่แท้จริง ($0 < Y < 1$)

แทนค่าสมการความต้องการถือเงินที่แท้จริงในระดับที่ต้องการ (M^*/P) ลงในสมการความต้องการถือเงินที่แท้จริงที่เกิดขึ้น (Actual Demand for Real Balance) ดังนี้

$$\begin{aligned} \log(M/P)_t - \log(M/P)_{t-1} &= Y(\alpha_1 + \beta_1 \log(Y)_t + \gamma_1 \pi_t) - \log(M/P)_{t-1} \\ \log(M/P)_t &= Y\alpha_1 + Y\beta_1 \log(Y)_t + Y\gamma_1 \pi_t + (1-Y)\log(M/P)_{t-1} \end{aligned}$$

หรือจัดรูปใหม่ได้ดังนี้

$$\begin{aligned} \log(M/P)_t &= a_{12} + b_{12} \log(Y)_t + c_{12} \pi_t + d_{12} \log(M/P)_{t-1} \\ b_{12} > 0, c_{12} < 0, d_{12} > 0 \end{aligned}$$

ซึ่งจะได้สมการระดับราคา (Price Equation) ดังนี้

$$\begin{aligned} \log P_t &= -a_{12} - b_{12} \log(Y)_t - c_{12} \pi_t - d_{12} \log(M/P)_{t-1} + \log M_t \\ b_{12} > 0, c_{12} < 0, d_{12} > 0 \end{aligned}$$

π_t = อัตราเงินเฟ้อที่คาดคะเน

M_t = ปริมาณเงินในความหมายกว้าง

สำหรับการคาดคะเนอัตราเงินเฟ้อ (π) จะสามารถคำนวณหรือหาค่าประมาณได้จากการปรับค่าความผิดพลาดในการคาดคะเนระดับราคาสินค้าในอดีต (Adaptive Expectation) ซึ่งนำเสนอโดย Cagan (1956) โดยมีวิธีการคำนวณหาอัตราเงินเฟ้อที่คาดคะเนดังนี้

$$\begin{aligned} \Delta \pi_t &= \pi_t - \pi_{t-1} = \beta [\Delta \log(P)_t - \pi_{t-1}] \\ \pi_t &= \beta \Delta \log(P)_t + (1 - \beta) \pi_{t-1} \\ \pi_t &= \beta \Delta \log(P)_t + (1 - \beta) [\beta \Delta \log(P)_{t-1} + (1 - \beta) \pi_{t-2}] \\ &= \beta \Delta \log(P)_t + (1 - \beta) \beta \Delta \log(P)_{t-1} + (1 - \beta)^2 \beta \Delta \log(P)_{t-2} + \\ &\quad (1 - \beta)^3 \beta \Delta \log(P)_{t-3} + (1 - \beta)^4 \beta \Delta \log(P)_{t-4} + \dots \end{aligned}$$

$$\pi_t = \beta \Delta \text{LOG}(P)_t + \beta \sum_{i=1}^{\infty} (1 - \beta)^i \beta \Delta \text{LOG}(P)_{t-i}$$

$$\log(M/P)_t = a_{12} + b_{12} \log(Y)_t + c_{12} \pi_t + d_{12} \log(M/P)_{t-1}$$

จากสมการอัตราเงินเฟ้อที่คาดคะเน ซึ่งหาจากการปรับค่าความผิดพลาดในการคาดคะเนระดับราคาสินค้าในอดีต การคำนวณหาอัตราเงินเฟ้อที่คาดคะเนจะทำการทดลองเปลี่ยนค่าสัมประสิทธิ์การปรับตัว (β) ซึ่งมีค่าอยู่ระหว่าง 0.1 ถึง 0.9 ลงในสมการความต้องการถือเงิน ซึ่งจะทำได้ค่าของ π เป็นชุดๆ (Series) เท่ากับจำนวนของ β ที่แทนลงค่าไป แล้วจึงนำค่า π ที่ได้ในแต่ละชุดไปแทนค่าในสมการความต้องการถือเงินที่แท้จริง และประมาณค่าสมการความต้องการถือเงินที่แท้จริงดังกล่าว โดยเลือกสมการที่ได้ค่า Log-likelihood สูงที่สุด ซึ่งจากการประมาณค่าพบว่า ค่า β เท่ากับ 0.6 ทำให้ได้ค่า Log-likelihood สูงที่สุด จึงได้ความสัมพันธ์ดังนี้

$$\pi_t = 0.6 \Delta \text{Log}(P)_t + 0.4 \pi_{t-1}$$

4.2.5. ผลผลิตที่แท้จริง (Real Output)

ในการศึกษาแบบจำลองในระยะสั้น รายได้ประชาชาติที่แท้จริง (Real Income) หรือผลผลิตที่แท้จริง (Real output) จะถูกกำหนดจากการเคลื่อนไหวของอุปสงค์รวมต่อสินค้าที่ผลิตภายในประเทศกับความสามารถในการผลิต ในขณะที่แบบจำลองในระยะยาวรายได้ประชาชาติหรือผลผลิตที่แท้จริงจะถูกกำหนดจากการสะสมทุน (Capital Accumulation) , อัตราการเจริญเติบโตของกำลังแรงงาน (Growth of The Labor Force) และความก้าวหน้าของเทคโนโลยี (Technical Progress) ซึ่งงานศึกษานี้จะใช้แบบจำลองในระยะสั้น และสมมุติให้ระดับผลผลิตที่สูงที่สุดในช่วงเวลาก่อนเป็นตัวแทนความสามารถในการผลิต ดังนั้นความสามารถในการผลิตที่วัดออกมาจะเท่ากับผลผลิตในช่วงเวลาก่อน ในการศึกษาผลกระทบของอุปสงค์รวมต่อสินค้าภายในประเทศที่แท้จริง (ADD) ที่มีต่อระดับผลผลิตที่แท้จริงจะมีอยู่ 2 แนวทางคือ แนวทางแรกอุปสงค์รวมต่อสินค้าภายในประเทศ (ADD) จะส่งผลกระทบต่อผลผลิตที่แท้จริงโดยตรง ดังนี้

$$\log(Y)_t = a_{13} + b_{13} \log(ADD)_t + c_{13} \log(Y)_{t-1}$$

$$ADD_t = CHH_t + IHH_t + G_t/P_t + EXP_t - IMP_t$$

ในแนวทางนี้อุปสงค์รวมต่อสินค้าภายในประเทศที่แท้จริง (ADD) จะเป็นตัวกำหนดความผันผวนของระดับผลผลิตที่แท้จริง ถึงแม้ว่าค่า Coefficient ของอุปสงค์รวมของสินค้าภายในประเทศที่แท้จริง (ADD) จะถูกคาดว่ามีขนาดเล็กกว่าค่า Coefficient ของรายได้ที่แท้จริงในช่วงเวลา ก่อน เนื่องจากอุปสงค์รวมต่อสินค้าภายในประเทศที่แท้จริงจะมีอิทธิพลต่อระดับผลผลิตที่แท้จริงน้อยกว่าความสามารถในการผลิต

ส่วนแนวทางที่สองสมมุติให้ผลผลิตที่แท้จริงขึ้นอยู่กับผลผลิตที่แท้จริงในช่วงเวลา ก่อน และผลต่างของอุปสงค์รวมต่อสินค้าภายในประเทศที่แท้จริง (ADD) กับแนวโน้มของระดับผลผลิตที่แท้จริง (Potential Income) หรือเรียกอีกอย่างหนึ่งว่าอุปสงค์รวมส่วนเกิน (The Excess of Aggregate Demand) โดยแนวโน้มของระดับผลผลิตที่แท้จริงจะหามาจากการสร้างสมการถดถอยของระดับผลผลิตเทียบกับเวลา ดังนี้

$$\log(Y)_t = a_{14} + b_{14}(\log ADD_t - \log Y^*_t) + c_{14} \log(Y)_{t-1}$$

$$Y^*_t = a_{15} + b_{15} t$$

$$ADD_t = \text{อุปสงค์รวมต่อสินค้าภายในประเทศที่แท้จริง}$$

$$Y^*_t = \text{แนวโน้มของระดับผลผลิตที่แท้จริง}$$

ซึ่งในการศึกษาจะเลือกใช้แนวทางแรก เนื่องจากต้องการศึกษาผลกระทบของรายจ่ายรัฐบาลในอุปสงค์รวมต่อสินค้าภายในประเทศที่แท้จริง จึงกำหนดให้อุปสงค์รวมต่อสินค้าภายในประเทศ (ADD) ส่งผลกระทบต่อระดับผลผลิตที่แท้จริงโดยตรง นอกจากนี้ยังมีอีกแนวคิดหนึ่งที่อธิบายระดับผลผลิตที่แท้จริง โดยมีแนวคิดว่าในระยะยาวแล้วอุปสงค์จะเท่ากับอุปทาน เมื่อกำหนดให้ปัจจัยการผลิตและต้นทุนการผลิตผันแปรได้อย่างเสรีตามปริมาณการผลิต โดยในตลาดมีแรงงานและทุนอย่างสมบูรณ์ พร้อมทั้งจะเพิ่มหรือลดผลผลิตตลอดเวลา ดังนั้นผู้ผลิตจะเลือกผลิต ณ จุดที่อุปสงค์เท่ากับอุปทาน กล่าวอีกนัยหนึ่งคือ การเปลี่ยนแปลงของอุปสงค์รวมต่อสินค้าภายในประเทศ ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของระดับผลผลิตที่แท้จริงที่ต้องการ

$$(Y)^* = ADD$$

ในส่วนของการเปลี่ยนแปลงทางด้านระดับผลผลิตที่แท้จริงที่เกิดขึ้น (The Actual Real Output) ในระหว่างปี จะถูกสมมุติให้มีการปรับตัวตามความแตกต่างของระดับผลผลิตที่แท้จริงที่ต้องการ (Y)* กับระดับผลผลิตที่เกิดขึ้นจริงในช่วงเวลาก่อน

$$\log(Y)_t - \log(Y)_{t-1} = \phi (\log(Y)^*_t - \log(Y)_{t-1})$$

$$\phi = \text{สัมประสิทธิ์การปรับตัวของผลผลิตที่แท้จริง} \quad (0 < \phi < 1)$$

ในระยะยาวเมื่อผู้ผลิตสามารถเปลี่ยนแปลงระดับการผลิตได้อย่างสมบูรณ์ จะทำให้ค่า $\phi = 1$ ในการศึกษาจะเป็นการศึกษาในระยะสั้น ดังนั้นค่า ϕ จึงอยู่ระหว่างศูนย์ถึงหนึ่ง

ระดับผลผลิตที่แท้จริงที่เกิดขึ้น (Actual Real Output) เท่ากับผลรวมของระดับผลผลิตที่เกิดขึ้นจริงในช่วงเวลา ก่อนกับระดับผลผลิตที่แท้จริงในระดับที่ต้องการ (Y)*

$$\log(Y)_t = \phi \log(Y/P)^*_t + (1 - \phi) \log(Y)_{t-1}$$

$$\log(Y)_t = \phi \log(ADD)_t + (1 - \phi) \log(Y)_{t-1}$$

4.2.6. ปริมาณเงิน (Money Supply)

งานศึกษานี้จะใช้ปริมาณเงินในความหมายกว้าง (Broadly Defined Supply of Money) เป็นตัวแทนความต้องการถือเงิน เนื่องจากไม่สามารถที่จะหาความต้องการถือเงินในระบบได้จริง และการที่ใช้ปริมาณเงินในความหมายกว้าง (M2) เนื่องจากสะท้อนถึงความเป็นจริงในระบบ เศรษฐกิจโดยรวมได้เด่นชัดกว่าปริมาณเงินในความหมายแคบ (M1) และอีกเหตุผลหนึ่งที่ยรวมเอา Quasi Money เข้าไปด้วย เนื่องจากงานศึกษานี้เป็นการศึกษาผลกระทบต่อการใช้จ่ายรัฐบาล โดยเงินที่นำมาใช้จ่ายนอกจากจะมาจากรายรับรัฐบาลแล้ว ยังสามารถมาจากการกู้ยืมจากภายในประเทศ ทั้งจากธนาคารกลางและธนาคารพาณิชย์ กล่าวได้ว่าการกู้ยืมเงินของรัฐบาลส่งผลกระทบต่อ ปริมาณเงินโดยรวม ดังนั้นการใช้ปริมาณเงินในความหมายกว้าง (M2) จะครอบคลุมขอบเขตมากกว่าการใช้ปริมาณเงินในความหมายแคบ(M1) โดยปริมาณเงิน (M2) จะถูกกำหนดจากตัวทวีทางการเงิน (Money Multiplier) และฐานเงิน (Monetary Base) หรือปริมาณเงินกำลังสูง (High-Powered Money) ดังนี้

$$M_t = m H_t$$

$$M_t = \text{ปริมาณเงินในความหมายกว้าง (M2)}$$

$$m = \text{ตัวทวีทางการเงิน}$$

$$H_t = \text{ฐานเงิน}$$

การเปลี่ยนแปลงของฐานเงิน (Monetary Base) จะทำให้ปริมาณเงินเปลี่ยนแปลงไป โดยจะเปลี่ยนแปลงเท่าใด ขึ้นอยู่กับตัวทวีทางการเงิน (Money Multiplier) โดยปกติฐานเงินจะประกอบไปด้วยสินเชื่อกภายในประเทศรวมกับเงินทุนสำรองระหว่างประเทศ ซึ่งสามารถเขียนเป็นสมการได้ดังนี้

$$H_t = DC + NR$$

$$M_t = m (DC + NR)$$

แต่ในงานศึกษานี้จะอ้างอิงสมการเอกลักษณ์ ในรายงานเศรษฐกิจรายเดือน 1 ธนาคารแห่งประเทศไทย ซึ่งแบ่งประเภทของสินทรัพย์ต่างๆ โดยผลรวมของสินทรัพย์ต่างประเทศสุทธิ (Net Foreign Assets) หรือเงินทุนสำรองระหว่างประเทศ (Net Stock of International Reserves) กับสินเชื่อกภายในประเทศ (Net Domestic Credit) จะเท่ากับผลรวมของปริมาณเงินในความหมายแคบ (M1) กับ Quasi-Money และพันธบัตรและสินทรัพย์อื่นๆ สุทธิ ที่ไม่ได้อยู่ในอยู่จำกัดความของปริมาณเงินในความหมายกว้าง (Sum of Bonds and Other items (net)) ซึ่งสามารถเขียนเป็นสมการได้ดังนี้

$$NR_t + DC_t = M1 + \text{Quasi-Money} + \text{OTM}$$

$$M2_t = NR_t + DC_t - \text{OTM}_t$$

$$M2_t = \text{ปริมาณเงินในความหมายกว้าง}$$

$$NR_t = \text{เงินทุนสำรองระหว่างประเทศ}$$

$$DC_t = \text{สินเชื่อกภายในประเทศ}$$

$$\text{OTM}_t = \text{พันธบัตรและสินทรัพย์อื่นๆ}$$

4.2.7. นโยบายการคลัง (Fiscal Policy) และ สินเชื่อภายในประเทศ (Domestic Credit)

การใช้นโยบายการคลัง (Fiscal Policy) กับปริมาณเงิน (Money Supply) ได้ถูกเชื่อมโยงเข้าด้วยกัน โดยผ่านทางแหล่งทุนที่มารองรับการขาดดุลงบประมาณ ในเมื่อรัฐบาลไม่สามารถหาแหล่งเงินทุนที่ไม่ได้มาจากระบบธนาคาร (Non-Bank Sources) เพื่อรองรับการขาดดุลงบประมาณได้อย่างเพียงพอแล้ว แหล่งเงินทุนภายในประเทศส่วนใหญ่ที่มารองรับการขาดดุลงบประมาณ จึงมาจากการกู้ยืมจากระบบธนาคารภายในประเทศ (Domestic Banking System) ดังนั้น การเปลี่ยนแปลงของสินเชื่อภายในประเทศ (Change in Domestic Credit) จะเกิดขึ้นจากการเปลี่ยนแปลงของสินเชื่อในภาคเอกชน (Change in Credit to The Private Sector) และการเงินของภาครัฐบาล

$$ADC_t = (G_t - GR_t - NFF_t - DNB_t) + ACP_t$$

$$DC_t = (G_t - GR_t - NFF_t - DNB_t) + ACP_t + DC_{t-1}$$

$$ADC_t = \text{การเปลี่ยนแปลงของสินเชื่อภายในประเทศ}$$

$$NFF_t = \text{เงินทุนสุทธิจากต่างประเทศ (ภาครัฐบาล)}$$

$$DNB_t = \text{เงินทุนภายในประเทศที่ไม่ได้มาจากระบบธนาคาร}$$

$$ACP_t = \text{การเปลี่ยนแปลงของสินเชื่อในภาคเอกชน}$$

$$DC_t = \text{สินเชื่อภายในประเทศ}$$

4.2.8. ดุลการคลัง (Budget Balance)

งบประมาณของรัฐบาลหรือดุลการคลังเป็นสิ่งที่รัฐบาลใช้เป็นเป้าหมาย ในการที่จะพัฒนาประเทศให้มีประสิทธิภาพ และเป็นเครื่องมือของนโยบายการคลังในการที่จะรักษาเสถียรภาพและการเจริญเติบโตของระบบเศรษฐกิจ โดยดุลการคลัง (Budget Balance) จะเท่ากับรายรับรัฐบาลลบด้วยรายจ่ายรัฐบาล ดังนี้

$$BD_t = GR_t - G_t$$

$$BD_t = \text{ดุลการคลัง}$$

ในกรณีที่งบประมาณรายจ่ายเท่ากับงบประมาณรายรับ งบประมาณของรัฐบาลจะเป็นงบประมาณสมดุล (Balance Budget) แต่ในกรณีที่งบประมาณรายจ่ายสูงกว่างบประมาณรายรับ งบประมาณของรัฐบาลจะเป็นงบประมาณขาดดุล (Deficit Budget) ในทางตรงกันข้ามถ้างบประมาณรายจ่ายต่ำกว่างบประมาณรายรับ งบประมาณของรัฐบาลจะเป็นงบประมาณเกินดุล (Surplus Budget)

4.2.9. ดุลการค้า (Trade Balance)

ในงานศึกษานี้จะใช้ดุลการค้าเป็นตัวแทนดุลบัญชีเดินสะพัด เนื่องจากมีขนาดและทิศทางใกล้เคียงกัน โดยดุลการค้าเท่ากับการส่งออกลบด้วยการนำเข้า ดังนี้

$$TB_t = EXP_t - IMP_t$$

$$TB_t = \text{ดุลการค้าระหว่างประเทศ}$$

$$EXP_t = \text{ปริมาณการส่งออก}$$

ในงานศึกษานี้เป็นการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างนโยบายการคลังกับดุลการค้า ซึ่งการปิดแบบจำลองก็เพื่อให้ตัวแปรต่างๆ เข้าสู่ดุลยภาพ โดยจำนวนสมการจะต้องเท่ากับจำนวนตัวแปรภายใน (Endogenous Variable) และกำหนดตัวแปรภายในและตัวแปรภายนอก ดังนี้

ตัวแปรภายใน (Endogenous Variables) คือ

$$CHH_t = \text{การบริโภคที่แท้จริงของภาคเอกชน}$$

$$IHH_t = \text{การลงทุนที่แท้จริงภาคเอกชน}$$

$$PT_t = \text{ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา}$$

$$CT_t = \text{ภาษีเงินได้นิติบุคคล}$$

$$BUST_t = \text{ภาษีการค้า (รวม VAT)}$$

$$TM_t = \text{ภาษีการนำเข้า}$$

$$SST_t = \text{ภาษีสรรพสามิต}$$

$$OTH_t = \text{ภาษีอื่นๆ รวมกับรายได้จากแหล่งอื่นๆ ที่ไม่ใช่จากภาษี}$$

IMP_t	=	อุปสงค์การนำเข้าสินค้า
$(M/P)_t$	=	ความต้องการถือเงินที่แท้จริง
Y_t	=	ระดับรายได้ประชาชาติที่แท้จริง
GR_t	=	รายรับทั้งหมดของรัฐบาล
DY_t	=	รายได้ที่สามารถใช้จ่ายได้จริง
ADD_t	=	อุปสงค์รวมของสินค้าภายในประเทศที่แท้จริง
DC_t	=	สินเชื่อภายในประเทศ
M_t	=	ปริมาณเงินในความหมายกว้าง
TB_t	=	ดุลการค้าระหว่างประเทศ

ตัวแปรภายนอก (Exogenous Variables) คือ

DY_{t-1}	=	รายได้ที่สามารถใช้จ่ายได้จริงในช่วงเวลาก่อน
K_{t-1}	=	การสะสมทุนที่แท้จริงในช่วงเวลาก่อน
$(Y*P)_t$	=	รายได้ประชาชาติในรูปตัวเงิน
PT_{t-1}	=	ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาในช่วงเวลาก่อน
CT_{t-1}	=	ภาษีเงินได้นิติบุคคลในช่วงเวลาก่อน
$(CHH*P)_t$	=	มูลค่าการบริโภคภาคเอกชน
$BUST_{t-1}$	=	ภาษีการค้า (รวม VAT) ในช่วงเวลาก่อน
$(IMP*PRM)_t$	=	มูลค่าการนำเข้าสินค้า
TM_{t-1}	=	ภาษีการนำเข้าในช่วงเวลาก่อน
SST_{t-1}	=	ภาษีสรรพสามิตในช่วงเวลาก่อน
EX_t	=	อัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ
$(PRM/P)_t$	=	ราคาสินค้าต่างประเทศเทียบกับราคาสินค้าในประเทศ
D_t	=	ตัวแปรหุ่นของปริมาณการนำเข้า
π_t	=	อัตราเงินเฟ้อที่คาดคะเน
$(M/P)_{t-1}$	=	ความต้องการถือเงินที่แท้จริงในช่วงเวลาก่อน
Y_{t-1}	=	ระดับรายได้ประชาชาติที่แท้จริงในช่วงเวลาก่อน
EXP_t	=	ปริมาณการส่งออก

NFF_t	=	เงินทุนสุทธิจากต่างประเทศ (ภาครัฐบาล)
DNB_t	=	เงินทุนภายในประเทศที่ไม่ได้มาจากระบบธนาคาร
ACP_t	=	การเปลี่ยนแปลงของสินเชื่อในภาคเอกชน
DC_{t-1}	=	สินเชื่อภายในประเทศในช่วงเวลาก่อน
NR_t	=	เงินทุนสำรองระหว่างประเทศ
OTM_t	=	พันธบัตรและสินทรัพย์อื่นๆ

การประมาณค่าสมการทั้งหมด จะใช้วิธี Two-Stage Least Square (TSLS) เนื่องจากเป็นวิธีที่สอดคล้องตามทฤษฎีของการสร้างแบบจำลองที่เป็นระบบสมการต่อเนื่อง ทำให้ตัวประมาณค่า Consistency ดังนั้นสามารถสรุปสมการทั้งหมดที่ใช้ในการศึกษาได้ดังนี้

สมการพฤติกรรม (Behavioral Equations)

$$\begin{aligned} \log(CHH)_t &= a_1 + b_1 \log(DY)_t + c_1 \log(DY)_{t-1} \\ \log(IHH)_t &= a_2 + b_2 \log(DY)_t + c_2 \log(K)_{t-1} \\ \log(PT)_t &= a_5 + b_5 \log(Y*P)_t + c_5 \log(PT)_{t-1} \\ \log(CT)_t &= a_6 + b_6 \log(Y*P)_t + c_6 \log(CT)_{t-1} \\ \log(BUST)_t &= a_7 + b_7 \log(CHH*P)_t + c_7 \log(BUST)_{t-1} \\ \log(TM)_t &= a_8 + b_8 \log(IMP*PRM)_t + c_8 \log(TM)_{t-1} \\ \log(SST)_t &= a_9 + b_9 \log(CHH*P)_t + c_9 \log(SST)_{t-1} \\ \log(OTH)_t &= a_{10} + b_{10} \log(Y*P)_t \\ \log(IMP)_t &= a_{11} + b_{11} \log(Y)_t + c_{11} \log(EX)_t + d_{11} \log(PRM/P)_t + e_{11} D_t \\ \log(M/P)_t &= a_{12} + b_{12} \log(Y)_t + c_{12} \pi_t + d_{12} \log(M/P)_{t-1} \\ \log(Y)_t &= a_{13} + b_{13} \log(ADD)_t + c_{13} \log(Y)_{t-1} \end{aligned}$$

สมการเอกลักษณ์ (Identity Equation)

$$\begin{aligned} GR_t &= PT_t + CT_t + BUST_t + TM_t + SST_t + OTH_t \\ DY_t &= Y_t - (GR/P)_t \end{aligned}$$

$$\begin{aligned}
 ADD_t &= CHH_t + IHH_t + G_t / P_t + EXP_t - IMP_t \\
 DC_t &= (G_t - GR_t - NFF_t - DNB_t) + ACP_t + DC_{t-1} \\
 M_t &= NR_t + DC_t - OTM_t \\
 TB_t &= EXP_t - IMP_t
 \end{aligned}$$

4.3 วิธีการคำนวณ

หลังจากประมาณค่าที่สมการด้วยวิธี Two-stage Least Square แล้ว จึงนำแต่ละสมการมาประกอบกันเพื่อสร้างเป็นแบบจำลองเศรษฐศาสตร์มหภาคขึ้น แล้วทำการ Simulation ซึ่งผลที่ได้ถูกแสดงไว้ในภาคผนวก และความสามารถในการพยากรณ์ของสมการต่างๆ ได้ถูกแสดงไว้ในภาคผนวกเช่นเดียวกัน หลังจากนั้นก็จะทำการศึกษาดังต่อไปนี้

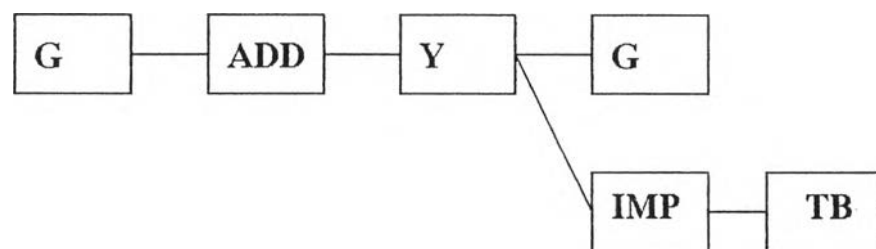
ส่วนที่หนึ่งเป็นการศึกษาหาความสัมพันธ์ระหว่างดุลการคลังกับดุลการค้าในกรณีของประเทศไทย ว่ามีความสัมพันธ์กันหรือไม่ และความสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นเป็นเช่นไร โดยการศึกษาจะกำหนดให้ดุลการคลังลดลง 20 % โดยการเพิ่มรายจ่ายรัฐบาล ซึ่งการที่ดุลการคลังลดลงจะส่งผลต่อดุลการค้าอย่างไร เป็นการศึกษาหาความสัมพันธ์ในเรื่องของ Twin Deficits เนื่องจากในแบบจำลองเป็นการศึกษาหาความสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นในภาคการผลิตที่แท้จริงเท่านั้น ไม่รวมถึงเงินโอนระหว่างประเทศ ดังนั้นผลที่เกิดขึ้นต่อดุลการค้าจึงเป็นผลกระทบที่แท้จริงที่ตัดภาคการเงินออก เนื่องจากแบบจำลองที่ใช้เป็นแบบจำลองตามแนวคิดของเคนส์ (Keynes) และศึกษาตามสมมุติฐานของ Mundell-Fleming Approach ดังนั้นผลการศึกษาที่น่าจะเกิดขึ้นคือ ทั้งการขาดดุลการคลังและการขาดดุลบัญชีเดินสะพัดมีความสัมพันธ์กัน ซึ่งสอดคล้องกับงานศึกษาส่วนใหญ่ทั้งในกลุ่มประเทศที่พัฒนาแล้วและประเทศกำลังพัฒนา เช่น Darrat (1988) และ Abell (1990) ซึ่งพบความสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นในประเทศสหรัฐอเมริกา และงานศึกษานี้เป็นการทดสอบแนวคิดในเรื่องของ Twin Deficits ในกรณีของประเทศไทย โดยความสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นน่าจะเป็นแบบ Twin deficits คือผลกระทบของการใช้นโยบายการคลังแบบขาดดุลจะส่งผลทำให้ดุลการค้าลดลง ดังต่อไปนี้ คือ เมื่อรัฐบาลเพิ่มรายจ่ายให้สูงขึ้น จะส่งผลให้อุปสงค์รวมต่อสินค้าภายในประเทศเพิ่มสูงขึ้น รายได้ประชาชาติที่แท้จริงก็สูงขึ้นด้วย ซึ่งก็จะทำให้ประเทศมีการนำเข้าสินค้าเพิ่มสูงขึ้น ดุลการค้าของประเทศก็จะมีแนวโน้มลดลง

นอกจากนี้ยังศึกษาผลกระทบที่เกิดขึ้นต่อรายรับรัฐบาล เนื่องจากการศึกษาจะส่วนแรกจะกำหนดให้รายรับรัฐบาลคงที่ ในขณะที่รายจ่ายรัฐบาลเพิ่มขึ้น ซึ่งส่งผลทำให้ดุลการคลังลดลง 20 % แต่ในความเป็นจริง ผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการกำหนดให้ดุลการคลังลดลง 20 % โดยการเพิ่มรายจ่ายเพียงอย่างเดียว ในท้ายที่สุดแล้วก็น่าจะทำให้รายรับรัฐบาลเปลี่ยนแปลงไป ซึ่งผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการกำหนดให้ดุลการคลังลดลง 20 % ก็อาจจะไม่ถูกต้อง เนื่องจากดุลการคลังที่เกิดขึ้นอาจจะมากกว่าหรือน้อยกว่านี้ ดังนั้นในส่วนนี้จะทำการศึกษาว่าดุลการคลังที่ลดลง จะส่งผลกระทบต่อรายรับรัฐบาลมากน้อยอย่างไร โดยถ้าผลกระทบที่เกิดขึ้นต่อรายรับรัฐบาลน้อยมีน้อยมาก ก็จะเป็นการสนับสนุนผลการศึกษาในส่วนแรก ว่ามีความถูกต้องและแม่นยำมากยิ่งขึ้น คือถึงแม้ว่าจะมีการเพิ่มรายจ่ายรัฐบาลจนทำให้ดุลการคลังลดลง 20 % ก็ไม่ส่งผลทำให้รายรับรัฐบาลเปลี่ยนแปลงไปมากนัก ดังนั้นดุลการคลังที่เกิดขึ้นภายหลังจากที่ใช้นโยบายการคลังแบบขาดดุลแล้ว ยังคงใกล้เคียงกับดุลการคลังที่ถูกกำหนดขึ้นในตอนแรก แต่ถ้าผลกระทบที่เกิดขึ้นต่อรายรับรัฐบาลน้อยมีปานกลางถึงค่อนข้างมาก ผลที่เกิดขึ้นก็จะทำให้ดุลการคลังมีการเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม ซึ่งอาจจะทำให้ไม่ได้ดุลการคลังที่ต้องการ นอกจากนี้ยังศึกษาผลกระทบที่เกิดขึ้นต่อรายรับรัฐบาลประเภทต่างๆ ว่าส่งผลกระทบต่อรายรับประเภทใดมากที่สุด

ในส่วนที่สอง เป็นการศึกษาผลกระทบของการใช้นโยบายการคลังในการแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจ โดยดุลการคลังในช่วงปี พ.ศ. 2540-2541 มีแนวโน้มที่จะขาดดุลเพิ่มขึ้น ในขณะที่ข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาโดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วงปี พ.ศ. 2531-2539 ดุลการคลังมีแนวโน้มเกินดุลมาโดยตลอด เป็นผลมาจากการใช้นโยบายการคลังแบบหดตัวของรัฐบาล ดังนั้นในการศึกษาดุลการคลังในช่วง 10 ปี ที่ผ่านมาก็เกินดุลทุกปี จะสมมติให้รัฐบาลใช้นโยบายการคลังแบบขยายตัวเพื่อศึกษาผลกระทบที่เกิดขึ้น เพื่อเป็นแนวทางต่อไปในอนาคต ดังนั้นในการศึกษาผลกระทบของการใช้นโยบายการคลัง จะเป็นการศึกษาผลกระทบของการเพิ่มรายจ่ายรัฐบาลต่อดุลการค้าและระบบเศรษฐกิจ โดยการศึกษาจะกำหนดให้รัฐบาลใช้นโยบายการคลังแบบสมดุลและขาดดุล 2% ของ GDP แล้วศึกษาผลกระทบที่เกิดขึ้น การที่กำหนดให้รัฐบาลใช้นโยบายการคลังแบบสมดุลหรือขาดดุล 2% ของ GDP เนื่องจากการใช้นโยบายการคลังแบบขาดดุลเป็นจำนวนมากจะก่อให้เกิดปัญหาเศรษฐกิจตามมาในภายหลัง ประกอบกับการดำเนินนโยบายเศรษฐกิจก็จะตกอยู่ภายใต้อิทธิพลของประเทศเจ้าหนี้ ทำให้การบริหารประเทศเป็นไปอย่างไม่มีประสิทธิภาพมากนัก อย่างไรก็ตาม ตั้งแต่อดีตที่ผ่านมารัฐบาลใช้นโยบายการคลังแบบขาดดุลมาโดยตลอด แต่ก็เป็นไปเพื่อการสร้างโครงสร้างพื้นฐาน (Infrastructure) เพื่อความเจริญเติบโตที่จะเกิดขึ้นในอนาคต ดังนั้นถึงแม้ว่ารัฐบาลจะใช้นโยบายการคลังแบบขาดดุล แต่ก็เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ในการศึกษาการชดเชย

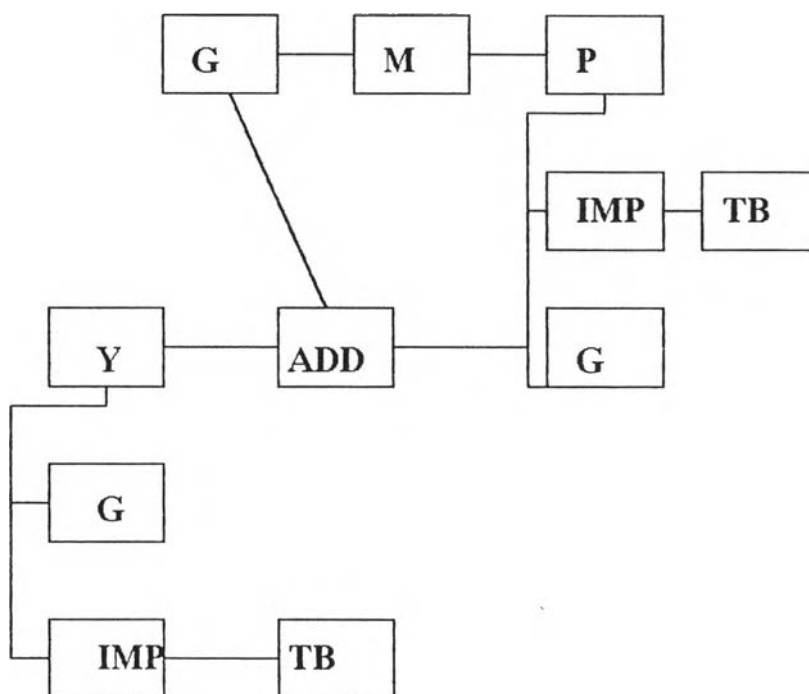
การขาดดุลของรัฐบาล จะกำหนดให้รัฐบาลสามารถกู้ยืมเงินได้จากภายในประเทศและภายนอกประเทศ ซึ่งผลกระทบที่เกิดขึ้นสามารถเขียนเป็นแผนภาพได้ดังนี้

แผนผังแสดงผลกระทบของนโยบายการคลัง ในกรณีที่รัฐบาลกู้ยืมเงินจากภายในประเทศ

ในกรณีที่รัฐบาลกู้ยืมเงินจากภายในประเทศเพื่อชดเชยการขาดดุลของรัฐบาล จะไม่ส่งผลกระทบต่อปริมาณเงินภายในประเทศ เนื่องจากเป็นเพียงการเคลื่อนย้ายเงินออมจากภาคเอกชนมาสู่ภาครัฐบาล ดังนั้นปริมาณเงินภายในประเทศจะไม่เปลี่ยนแปลง อย่างไรก็ตามการที่ภาครัฐบาลใช้จ่ายเพิ่มมากขึ้นแสดงว่าภาคเอกชนต้องลดรายจ่ายในการบริโภคและการลงทุนลง ผลกระทบที่จะเกิดขึ้นต่อระบบเศรษฐกิจจึงขึ้นอยู่กับค่าตัวทวีของรายจ่ายภาครัฐบาลเทียบกับรายจ่ายภาคเอกชน ซึ่งในงานศึกษานี้กำหนดให้ค่าตัวทวีของรายจ่ายภาครัฐบาลมีค่ามากกว่ารายจ่ายภาคเอกชน ดังนั้นผลกระทบสุทธิที่เกิดขึ้นต่อระบบเศรษฐกิจ จะทำให้อุปสงค์รวมต่อสินค้าภายในประเทศเพิ่มสูงขึ้น ซึ่งจะทำให้รายได้ประชาชาติที่แท้จริงเพิ่มสูงขึ้น ส่งผลให้มีการนำเข้าสินค้าเพิ่มมากขึ้น ซึ่งจะทำให้ดุลการค้ามีแนวโน้มที่เลวลง นอกจากนี้การที่รายได้ประชาชาติที่แท้จริงเพิ่มสูงขึ้น ยังส่งผลให้การบริโภคและการลงทุนภาคเอกชนเพิ่มสูงขึ้นด้วย

แผนผังแสดงผลกระทบของนโยบายการคลัง ในกรณีที่รัฐบาลกู้ยืมเงินจากภายนอกประเทศ

ในกรณีที่รัฐบาลกู้ยืมเงินจากภายนอกประเทศเพื่อชดเชยการขาดดุลของรัฐบาล จะส่งผลกระทบต่อทั้งปริมาณเงินและอุปสงค์รวมต่อสินค้าภายในประเทศเพิ่มสูงขึ้น ซึ่งวงจรของอุปสงค์รวมต่อสินค้าภายในประเทศได้กล่าวไว้แล้วข้างต้น ในที่นี้จะกล่าวถึงวงจรของปริมาณเงิน โดยปริมาณเงินภายในประเทศจะเพิ่มสูงขึ้น เนื่องจากการกู้ยืมเงินจากภายนอกประเทศจะส่งผลให้ระดับราคาสินค้าเพิ่มสูงขึ้นเพียงอย่างเดียว ซึ่งเป็นผลมาจากข้อจำกัดของแบบจำลอง ทำให้ราคาสินค้าในประเทศแพงขึ้นเมื่อเทียบกับราคาสินค้าต่างประเทศ ดังนั้นประชาชนจะนำเข้าสินค้าเพิ่มมากขึ้น ทำให้ดุลการค้ามีแนวโน้มที่เลวลง นอกจากนี้การที่รายได้ประชาชาติที่แท้จริงเพิ่มสูงขึ้น ยังส่งผลให้การบริโภคและการลงทุนภาคเอกชน เพิ่มสูงขึ้นด้วย

อย่างไรก็ตามในแบบจำลองนี้ มีสมมุติฐานที่สำคัญ คือการเพิ่มขึ้นของปริมาณเงินจะไม่ส่งผลทำให้รายได้ประชาชาติเพิ่มขึ้น แต่จะทำให้ระดับราคาสินค้าเพิ่มสูงขึ้นแทน หรืออีกนัยหนึ่งคือ การเปลี่ยนแปลงของระดับราคาสินค้า (P) จะมากกว่าการเปลี่ยนแปลงของปริมาณเงิน (M) ทำให้สามารถกล่าวได้ว่าถ้ารัฐบาลเพิ่มรายจ่ายจนทำให้ดุลการคลังขาดดุล 2% ของ GDP โดยราย

รับในส่วนที่ชัดเจนการขาดดุลมาจากการกู้ยืมภายในและภายนอกประเทศ น่าจะส่งผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจดังนี้

ตารางที่ 4.1 ผลกระทบที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการใช้นโยบายการคลังแบบขาดดุล

ตัวแปรทางเศรษฐกิจ	ขาดเซชโดยผู้จากภายในประเทศ	ขาดเซชโดยผู้จากภายนอกประเทศ
Y	เพิ่มขึ้น	เพิ่มขึ้น
CHH	เพิ่มขึ้น	เพิ่มขึ้น
IHH	เพิ่มขึ้น	เพิ่มขึ้น
IMP	เพิ่มขึ้น	เพิ่มขึ้น
TB	เลวลง	เลวลง
P	ลดลง	เพิ่มขึ้น